

Акматова Чынара Асановнанын Башталгыч класстардын «Адабий окуу» предметиндеги ырларды компетенттүүлүккө негиздеп окутуунун методикасы деген 13.00.02 – окутуу жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) темадагы педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясына илимий жетекчи, педагогика илимдеринин доктору, профессор С.Момуналиевдин

ПИКИРИ

Изилдөө жөнүндө кеп кылардан алдын изенүүчү Ч.Акматова жөнүндө кыска маалымат берүү ылайыктуудай. Изденүүчү Ош педагогикалык окуу жайынын башталгыч классы мугалими адистигин алган. Андан соң ошол институттун кыргыз тили жана адабияты адистигин бүтүргөн. ОшМУнун магистратурасында окуп, менин жетекчилигим менен балдар ырларын окутуу боюнча диссертациясын коргогон. Бул кандидаттык диссертация ошол магистрдик ишти тереңдетип, конкреттештирип, компетенттүүлүккө негиздеп окутуунун методикасын изилдеп-үйрөнүүгө багытталган. Жыйынтыктап айтканда, изденүүчү Акматова Чынара илимий чөйрөгө капыстан эле келип калган жок. Ар тараптан: теориялык, практикалык жактан даяр болуп, атайын максаттуу илим дүйнөсүнө кадам таштады.

Иш изилдөө жөнүндөгү маалыматтан жана үч баптан турат. Биринчи бап “Адабий окуу” предметиндеги ырларды компетенттүүлүккө негиздеп окутуунун теориялык-методикалык проблемалары жана изилдениш тарыхы” деп аталып, үч параграфты: “Илимий изилдөөнүн материалдары”, “Илимий изилдөөнүн теориялык жана практикалык методдору”, “Адабий окуу” предметинде ырларды окутуунун жана анын изилдениш тарыхы” ичине камтыйт.

Экинчи бап “Адабий окуу” предметиндеги ырларды компетенттүүлүккө негиздеп окутуунун учурдагы проблемалары деп аталып, үч параграфтан: 1-си “Азыркы учурдагы “Адабий окуу” предметинде ырларды окутуунун максаты, милдеттери жана негизги парадигмалары”, 2-си “Адабий окуу” предметиндеги ырларды компетенттүүлүккө негиздеп окутуунун методологиялык негиздери” жана “Компетенттүүлүккө негиздеп окутуу” түшүнүгүнүн теориялык жана практикалык проблемалары” турат..

Үчүнчү бап “Адабий окуу” предметиндеги ырларды компетенттүүлүккө негиздеп окутууну уюштуруунун жана аны өткөрүүнүн методикасы” деп аталып, төмөндөгүдөй параграфты: ““Адабий окуу” предметиндеги ырларды компетенттүүлүккө негиздеп окутууну уюштуруунун жана аны өткөрүүнүн методикасы”, ““Адабий окуу” предмети аркылуу башталгыч класстын окуучуларынын окуу компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу”, “Адабий окуу” предметин окутууда элдик педагогиканын негизинде окуучулардын толеранттуулук жана этномаданий компетенттүүлүктөрүн калыптандыруунун ыкмалары менен жолдорун” жана “Педагогикалык эксперименттин уюштурулушу, жүрүшү жана анын жыйынтыктарын” өз ичине камтыйт.

Ар бир бап жыйынтыкталып, корутундулар чыгарылган.

Иштин аягы жалпы жыйынтык жана сунуштар менен тыянакталат. Пайдаланылган адабияттардын тизмеси көрсөтүлгөн.

Негизи, иликтөө учурдун актуалдуу проблемасына арналган. Бүгүнкү күн ар бир жарандан теориялык гана эмес, практикалык иш-аракетти талап кылууда. Билүү менен чектелүү келечексиз экендигин турмуш өзү ырастоодо. Компетенттүүлүк, же иш билгилик ар бир адамга зарыл жана керек касиет экендигин өзүбүз көрүп жана ынанып жатабыз. “Баланы жашынан...” эмнеге көнүктүрсө, эр жеткенде ошол менен күн кечирип, жашоосун улантат.

Поэзия – бул сөз берметтери. Поэзияны сүйгөн, түшүнгөн жаш адам Ата-Журтун, эли-жерин түшүнүп, сүйө алат. Демек, иштин актуалдуулугу ушуну менен түшүндүрүлөт. Мына ушул “Адабий окуу” предметиндеги ырларды окутуу аркылуу наристелердин компетенттүүлүктөрүн (иш билгилигин) калыптандыруунун мааниси баланын өзү үчүн гана эмес, коом, өлкө үчүн канчалык маанилүү экендигин элестетип көрсөк болот.

Ошондой эле толеранттуулук, этномаданий компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу жөнүндөгү изденүүчүнүн сунуш, пикирлери менен тыянактары теориялык жагынан болсун, практикалык жагынан болсун жеткиликтүү иштелгендигин белгилеп коюшум абзел.

Изилдөөнүн баалуулугу – бул багытта алгачкы балдар үчүн да, мугалимдер үчүн да пайдалуу, зарыл аракет жасалгандыгында.

Иштин актуалдуулугу, максат-милдети, объект, предмети так аныкталган. Божомолу негиздүү, жеке салымы, практикалык сунушу – ынанымдуу.

Ошондуктан мен Акматова Чынара Асановнанын Башталгыч класстардын «Адабий окуу» предметиндеги ырларды компетенттүүлүккө негиздеп окутуунун методикасы деген 13.00.02 – окутуу жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) темадагы педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясын коргоого сунуштаймын.

Пикир ээси: Момуналиев Сатканбай, п.и.д.,
профессор, Кыргыз Республикасынын Билим берүүсүнө эмгек сиңирген
кызматкер

С. Момуналиевдин окумуштуу каттамга берилген тастыктаймалык
А. М. Аманбекова